

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben.	10 kor.	— 8ll.	Egy évre . . . 16 kor. — 8ll.
Egy évre . . .	6 . . .	— . . .	Fél évre . . . 8 . . .
Fél évre . . .	3 . . .	— . . .	Negyed évre . . . 4 . . .
Negyed évre . . .	1 . . .	— . . .	Egy óra . . . 1 . . .
Egy óra . . .	— . . .	— . . .	Egy óra . . . 1 . . .

Egyösszám ára 4 fillér.

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Politikai rovatvezető: **Dr. BOROSS LAJOS.**
 Felelős szerkesztő ideiglenesen: **SZÉKELY IMRE.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többes megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

A szabadelvű párthoz.

nov. 3.

A szabadelvű pártnak van tehát programja! Eddig azon panaszkodtunk, hogy nincs. No, most van. Egyhangulag hozzá járultak. Nem ahoz, a melyet megbízottja, a kilenczes bizottság alkotott, hanem ahoz, a melyet az osztrák kamarilla leküldött. Megáll az ember esze! Nem hisz szemének, ha olvassa, fülének, ha hallja! Magyar ember erre legyen képes! Azt hittük, ismerjük a vérünkben valókat. Csalódunk. Most látjuk csak, hogy Chlopy-ban jobban ismernek hennünket, mint mi önmagunkat. Most látjuk csak, hogy igazán néptörzs vagyunk, melynek nyelve csak arra alkalmas, hogy pénz és véráldozattal telítse a törvényt hozzanak rajta, de arra, hogy saját fiait azon hívják a csatába: erre alkalmatlan, fejletlen, fejlesztésre nem érdemes, mert néptörzs-nyelv. Ugyaníly joggal a vend és cigány nyelv is jogot kérhet magának, mondták Chlopyban s megerősítették Budapesten saját véreink: a szabadelvű párt, Apponyival és hűveivel együtt!

Miért küzd ez a párt még? Mert az ország javáért, nyugalmáért, előhaladásáért nem küzd, az bizonyos. Fe-

lelet: Önmagáért. Ezt igazolja multj és az a nagyképűsködés, amelylyel a programja megállapításánál eljár. Heteken át tanácskozott a kilenczes bizottság és nem tudott megállapodásra jutni.

Miért? Mert nem tudta, milyen program tetszik a kamarillának. Mikor ezt megtudta, rögtön kész volt programjával. Hogy azonban senki meg ne szólhassa, úgy tett, mint a bűnös nő: nem szólt, csak követett a merre mégysz kedves kamarilla, a másnapi értekezletre. Ott aztán mihelyt nem a kilenczes bizottságban voltak, hanem a küldők között, azonnal hozzá fogtak ajánló beszédet mondani a kamarillától küldött program mellett Tisza, Széll és Apponyi! És a szabadelvű párt rövid pár óra alatt kész volt programjával, mintha ez csak olyan fontosságu volna, mint az, hogy vezérük nevenapján, melyik vendéglőben gyűljenek össze. Kész lehetett, hiszen tudta, hogy ez nem az övé, hanem a kamarilláé.

Ez a párt tehát nem az országért, nem választói javáért, hanem saját bűnös uralmáért küzd ezután is, mint eddig. Vele szemben nincs más teendőjök a szabadelvű választóknak, mint ismételtén újra és újra, mindaddig

míg meg nem hallják, füleikbe kiáltani, hogy nincsenek velök megelégedve; nem azonosítják magukat a kamarilla-féle programmal és ha választásra kerül a sor, akkor ne hozzájok jöjjenek mandátumért, hanem Ausztriába, Körberhez és Beckhez. Adják tudtukra a szabadelvű körök, hogy választás esetén mindazok, kik ama semmire való programhoz hozzá járultak, és minthogy egyhangulag járultak hozzá, tehát a szabadelvű pártnak valamennyi tagja, kicsinye úgy mint nagyja a szabadelvű választók részéről semmi nemü támogatásra ne számítsion, de számítsion annál inkább ellen működésükre! Ez első sorban a debreczeni szabadelvű pártnak a feladata. A debreczeni szabadelvűpárt foglalta először pontokba mit kíván a nemzet (köztük a szabadelvű pártok.) A debreczeni szabadelvűpárt tehát eltalálta, kifejezésre juttatta az ország polgárai érzelmét, kívánságát, ezért csatlakozott a szabadelvű pártok nagyobb része rövid időn mellé. A debreczeni szabadelvűpárt tehát vezérévé lett akaratára nélkül az ország szabadelvű pártjainak. — A vezérnek nem szabad aludni, ha az éj beáll, sötétség ül a szemekre, hanem új programot, kivezető utat kell találnia!

Az új lakó.

— Angolból. —

Mrs. Braxton a férje halála után egy kis faluban élt a két leányával, akiket férje, ki nagy Napoleon imádó volt, a Marie Louise és Josephine névre kereszteltetett.

De az idők folytán az özvegynek hoszsú volt e két szó s idősebb gyermekét röviden csak Loonak, Josephinet pedig Joenek nevezték.

Már két éve is elmúlt, hogy a Loo szavaival élve — „el voltak temetve ebben az átkozott fészekben“, midőn a Londonban növekedett ifju leány már nem állta tovább az unalmat s azt ajánlotta anyjának: tenének közzé egy hirdetést a napilapokban, melyek értelmében a nyári hónapokra lakót vállalnak.

Eleinte Joe és Mrs. Braxton is elleneztek a tervet. De a leány addig beszélt, míg végre meggyőzte őket s a hirdetés csakugyan napvilágot látott a Timesben és Morning Post-ban.

Joe haragudott a dolog miatt.

— Oh, anyám — mondta — most már még nyugodtan sem fogunk tudni beszélni e miatt az idegen miatt!

— Legfeljebb a kifejezéseidet kellene

egy kissé megszorítani — jegyezte meg Loo hidegen.

De úgy látszik, a szövegváltás hiábavaló volt. Már egy hét is elmúlt s még mindig nem jelentkezett senki.

— Most először történik, — szölt Joe mosolyogva, — hogy az isten meghallgatta a kérésemet. A vasárnapi litániához mindig hozzá tettem: „A lakóktól s más e fajta istencsapásoktól ments meg Uram minket!“

Egy este Braxtonné így szólt leányaihoz:

— Gyerekek, jó hírem van a számotokra.

— Tudom — morgott Joe. — Valami öreg medve ki akarja venni a lakást. Majd cserebogarakat fogok a párnája alá!

— Remélem — mondta az anyja szigoruan — hogy nem felejtkezel el urileány voltodról.

— Pedig de unalmas mindig arra gondolni.

— Egy iskolatársnőm irt — mondta az asszony — fia fog ide jönni. Most tette le az utolsó szigorlatot.

— Ez pompás dolog, — kiáltott fel Loo.

— Remélem — nem veted ki utána a hálódat — tudakolta Joe.

— Én meg remélem, csomót kötsz a nyelvedre előtte — vágott vissza Loo.

— Ne félj, a pilulakészítő előtt hallgatni fogok.

— Mi a neve? — kérdezte Loo.

— Gilbert Roklin.

— S vajjon hogy néz ki?

— Megmondom én — szölt közbe

Joe. — Kopasz, a háta hajlott és kék pápaszemet visel.

Joe a cseresznyefa tetején ült és olvasott. Maga sem tudta, mily hosszú időt töltött el már így, midőn véletlenül a fa alá tekintve, egy ifju embert pillantott meg ott.

A fiatal ember már néhány percre ott lehetett, mert az arcza vidám volt, mintha mulatna a leány különös helyzetén.

— Ez nem a londoni orvos — gondolta a leány. — De akkor ki lehet?

— Mily pompás helyet fedezett fel — szólalt meg egyszerre az idegen fesztelenül.

— Oh, a szörnyeteg, még megjegyzéseket mer reám tenni! — gondolta szegény Joe szégyenkezve; de hangosan azt mondta fagyosan:

— Ön ismerni látszik engem, s ezzel előnybe van felettem.

— Igen azt hiszem vétettem a konven-

Megvagyunk győződve, hogy ha a debreczeni szabadelvű párt a fentiek értelmében határoz, úgy eltalálja a helyes utat. Mert a kamarilla pártját az ország java nem érdekli, hanem a mandátum!

Az már más! Az fontosabb, mint a polgárok java, mint ezer éves alkotmányunk. Körbertől hiába kérnek mandátumot. Az csak katonai programot ad, de mandátumért a választók szabadelvű pártjaihoz utasítja őket.

Arról is megvagyunk győződve, hogy a debreczeni szabadelvű párt a fentiek értelmében fog határozni. Ha ezt nem hinnők, ha kétségeskedni mernénk, akkor azt fejeznénk ki, hogy tagjainak igaz magyar mivoltában nem hiszünk. De erre ez a párt a közel multban okot nem adott. Megmutatta, hogy a veszélyt megérezte, érzékellen nem volt és tudta hogyan védekezze.

Ezuttal csak magyarok vagyunk és nem szabadelvűek, függetlenségek stb. Félre a párt különbségeket. Ellenségeinkkel harcolunk: a bécsi program budapesti támogatóival.

Vagy néptörzs vagyunk, vagy nemzet!

Ha nemzet vagyunk törvénnyel kezünkben hadakozunk. Komolyan, mint érett nemzethez illik!

Ha néptörzs vagyunk, akkor tépjék össze ezer éves alkotmányunkat, égessek el corpus jurisunkat! Alkotmány, corpus juris nemzetnek való, nem néptörzsnek.

A válság.

Nov. 3.

A politikai helyzet ismét a várakozás álláspontjára helyezkedett. Várja mindenki, hogy mit fog hozni ez a hét az új kormány bemutatkozásával és gróf Tisza István kormányzati programjának előterjesztésével. Az új miniszterelnök — mint már megirtuk — szombaton Bécsben volt a királynál, de este már Budapestre érkezett, magával hozta a miniszteri kinevezéseket, melyeket a hivatalos lap mai számában fog közölni. Az új kormány tagjai, gróf Tisza Istvánnal együtt, tegnap este utaztak fel Bécsbe, ma letették a király kezébe az esküt s még ugyan csak ma kedden délután visszaérkeznek Budapestre, hol este hivatalosan bemutatkoznak a szabadelvű pártkörben, szerdán pedig a képviselő- és a főrendiházban.

Gróf Tisza István a szabadelvű pártkörben csak röviden, de a képviselőházban már bőven és részletesen fogja kifejteni kormányzati programját, mely hirtelen tartalmazni fogja a gazdasági válság megoldásának s a jövőben folytatandó gazdasági politikának irányelveit is. A program természetesen széleskörű vitakozásnak fogja majd alapját képezni s a függetlenségek, arra készülnek, hogy az ülést estig kibeszélik, hogy a kormánynak a főrendiházban való bemutatkozását megakadályozzák. Kormányparti körökben beszélnek, ha így történe, akkor szerintük ennek volna elleuszere. Ha a függetlenségek ugyanis még negy órán túl is beszélnek, akkor az elnök két, vagy egy órára felfüggesztené az ülést, mialatt a főrendiházban való bemutatkozás megtörténhetik. Gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke, a mult évi október hóban — mikor a Héderváry kormány főrendiházi bemutatkozása elmaradt — kifejtette, hogy a kormány programjának előterjesztése dolgában a főrendiháznak nem keli bevarni a képviselőház határozatát, mert szerinte a főrendiháznak autonóm joga, hogy esetleg más elbánásban részesítse a kormány

programját, mint a képviselőház. Így nem lehetne a főrendiházi bemutatkozást megakadályozni.

A függetlenségi párt mindkét árnyalában felszínre kerekedett a kiméletet nem ismerő harczi hangulat. Beszámolójukban ezt hirdették kerületeikben N e s s i Pál és B e n e d e k János is és ezt hirdeti a függetlenségi párt sajtója is.

Érdekes, hogy báró Bánffy Dezső egy hírlapjával meginterjuváltván magát — míg egykori lapja, gróf Tisza István mellé állt addig ő nyilatkozatában harcra tüzeli az ellenzék, meg annak református vallású részét is, gróf Tisza István ellen. Báró Bánffy úgy látja, hogy gróf Tisza bemutatkozása sem részeseül kellemesebb fogadtatásban, mint annak idején gróf Héderváry Károlyé. Báró Bánffy különben elmondja azt is, hogy az ő politikája és gróf Tisza politikája közt áthidalhatatlan ürré vált. Gróf Tisza István a gazdasági kérdésben az Ausztriával való közösségnek, ő pedig ma már a különvalásnak híve, ő azt tartja, hogy a kiegyezési törvényben benne van a magyar nemzetnek a magyar vezérelti nyelvre való jogosultsága, gróf Tisza azonban ellenkező nézetben van. Az ő politikája határozott nemzeti irányu, gróf Tiszáé pedig nemzetietlen. Báró Bánffy Dezső különben igéri, hogy mindezeket el fogja mondani a főrendiházban is, amikor valószínűleg ki fog lépni a szabadelvűpárt kötelekéből is.

Egyház és iskola.

A tiszántuli egyházkerület őszi közgyűlését november hó 24-ik napján fogja megkezdeni. A közgyűlés valószínűleg három-négy napig fog tartani.

A Csokonai-ünnep, melyet a főiskola ifjusága az idén rendez, messze felül fogja múlni az előző évek Csokonai ünnepeit. Az ünnep két részből fog állani első része a Csokonai-szobornál, második része a collé-

ciónálizmus ellen, midőn kegyedet megszólítottam, de eddig még sohasem láttam cseresznyefát mely ily csabító gyümölcsöt teremjen. A Gahle Houset keresem.

— Oh, úgy ön csakugyan Roklin doktor?

— Szolgálatjára.

— Köszönöm, nincs szükségem a szolgálatára.

A fiatalember felkaczagott.

— Ne féljen, nem tapintom meg az ütőerét, ha nem akarja. Különben az arcának pirossága elég bizonyíték arra, hogy valóban nincs szüksége a szolgálataimra.

Joe dühösen elpirult s azért még jobban haragudott önmagára.

— Szabad kérdezem — folytatta Roklin — honnan tudja a nevemet, midőn nekem fogalmam sincs a kegyedéről?

— Onnan, hogy ez Gahle House s maga a kertajón jött be az udvar helyett a lakasunkba.

— Ugy hat kegyed a Braxton-kisasszony?

— A Braxton kisasszony nem vagyok. Az Marie Louise, a ki gyönyörűszép. Én csak Joe vagyok, a kisebbik.

— S ön nem szép? Nem látok olyan messzire.

— Nem. Mama mindig azt mondja, ha rólam van szó: Joe egy jelentéktelen kis iskolás leány.

— Akkor hát igaz, hogy „saját házában senki sem lehet próféta”. Tehát kegyed a második számú Braxton kisasszony?

— Azt hiszem, igen. De többnyire

csak Joenak neveznek. — Az igazi nevem Josephine.

— Mily napoleoni gondolat volt a születőtől így nevezni!

— Gyűlölöm ezt a francia, teliszájú nevet. — Akik szeretnek, csak Joenak hívják.

— Akkor nagyon sokan hívhatják úgy.

A leány tagranyilt kek szemekkel nézett reá. Gonyt üz ez az ember belőle? De nem volt ideje sokáig gondolkozni, a másik újra kezdte:

— Szálljon le a piadesztálról! — Nem szeretem, hogy olyan nagyon lenéz engemet.

— Oh Roklin doktor, nézze ott az üveg-házban van egy kosár, hozza el, tele szedem cseresznyével, ha már itt vagyok.

A fiatal ember hangosan felkaczagott. Tisztában volt vele, hogy a leány ezt a cseli csak azért eszeite ki, mert nem akart előtte lemászni a faról. De azért azt mondta:

— Elhozom, el. Csak előbb meg kell vesztegetni. Dobjon le néhány szem cseresznyet nekem is.

A leány szót fogadott s azután a doktor is teljesítette, a mit igért, s mire visszatért, Joe kisasszony már ott állott a fal alatt, egy nagy szakadással a ruháján.

— Ha segítségemet igénybe vette volna, úgy ez meg nem történik — szölt a javithatatlan ifju, s botját beleakasztotta az eltépett szövetbe. — Sem pedig ez! — s ezzel a leesni készülő hajára mutatott.

— Oh Roklin, maga rettenetes ember! kiáltott fel a leány s gyorsan a fejéhez ka-

pott. De már késő volt. Ragyogó barna haja leomlott a vállára s hátára.

— Ne menjek egy másik kosárért az üveg-házba? — kérdezte a doktor ártatlan arczal.

De a leány nem is méltatta válaszra.

Ezentul mulatságos napok vártak Joera. A doktor nap-nap után tudott valami újat kigondolni. Stonehengbe vitte csónakon a leány, vagy Oldsarumba mentek együtt, vagy pedig ott tennisztek a nagy, levert kertü pázsiton.

Egy este a szokottnál tovább maradtak a stonehengeni erdőben s mivel már a hold is kibukkant a fák koronája fölött, a leány ijedten ugrott föl a kötörmelékéről, a melyen ült.

De a férfi szeliden visszatartotta:

— Tudja, hogy holnap elutazom? — kérdezte szomoruan.

A Joe élénk arca egyszerre halványná lett. De nem szólt. A férfi ingerülten folytatta:

— Magára persze teljesen közönyös az én jövetelem vagy maradásom!

— De . . . de . . . sajnálom, hogy mennie kell, — dadogta a leány, de nem fordult oda hozzá.

— Jól tudom, hogy kinevet érte, tudom, hogy hiába való — de meg kell mondanom — szeretem kegyedet.

S a szellő szinte hihetetlen szavakat hozott feléje, lágyan, édesen:

— Én is magát . . .

gium dísztermében fog lefolyni. A műsor számai közül eddig bizonyos: Jánossy Zoltán felolvasása és egy énekszám. Hajdu László 3 jh. fog Csokonai-dalokat énekelni. Balog István 2 jh. zongora és Hajdu Miklós 2 jh. hegedű kísérete mellett. Lesz még három szavaltat, egy komoly a szobor előtt, egy komoly és egy vig a díszteremben, melyekre versenyszavaltat utján ad megbízást az irodalmi társulat.

Szele György beköszöntője. Szele György Debreczen ujjonau választott lelkésze, folyó hó 8-án, vasárnap fogja beköszöntő beszédét a nagytemplomban megtartani. A presbitérium tagjai reggel 8 $\frac{1}{2}$ órakor gyülekeznek össze az egyház tanácstermében s együttesen vonulnak át a nagytemplomba. Az istentisztelet után az egyház tanács termében a presbitérium részéről Dr. Dégenfeld József főgondnok fogja üdvözölni.

A Fazekas ünnep előkészületei — bár a közbeeső Csokonai ünnep miatt lassabban — de azért serényen folynak és előre látható, hogy az ünnepély ki fog emelkedni a szokásos estélyek és matinéik közül, s bizonyára szép összeggel fogja gyarapítani a Fazekas emlékalapot, melynek javára a főiskolai irodalmi társulat rendezi. Az ünnepélyre Gárdonyi Géza és Jászay Marit vagy Maróthy Margitot fogja felkérni az ifjuság, kik a nemes célra való tekintettel bizonyára szívesen tesznek eleget az ifjuság kérésének.

Versenyszavaltat rendez szombaton a főiskolai magyar irodalmi önképző társulat. Komoly és vizsavalati verseny fog egyszerre megtartatni. Mindegyik szavaltat közül a legjobb tíz koronával és a Csokonai-ünnepre való kiküldéssel jutalmaztatik, a komoly szavaltatok közül pedig a másodikikat a Csokonai-szobornál fogják elszavaltani.

A debreczeni m. kir. gazd. tanintézet tanári testülete és hallgatósága halottak napján kegyelettel emlékezett meg, a Debreczenben eltemetett halottairól, Domokos Kálmán igazgató és Marsowszky Atila tanintézet illetőleg hallgatótársról; amennyiben

A fiatal ember egyszerre megragadta mind a két kezét.

— És soha egy tekintettel sem árulta volna el! Kegyetlen!

— Ezen az elhagyott vidéken nincs szokásban az, hogy a nők valljanak szerelmet a férfiaknak.

— Pedig Joe, én már akkor szerettem, mikor . . . igen . . . mikor a cseresznyefa tetején ült.

— Mily csodálatos összejatszása a véletlennek! Én is akkor kezdtem melegebben érezni ön iránt.

— S én nem is sejtettem!

— Mert eddig sokkal többet foglalkozott a pénzszámmal, mint a szerelemmel.

— Pedig be kell vallanom, hogy ez utóbbit jobban méltánylom az előbbinél.

— Igazán? — Én nem hiszem.

— Miért?

— Az az én titkom.

— Joe!

— Doktor Roklin?

— Édes Joe . . .

— Nos?

— Adjon egy csókot . . .

Csend. A tölgyfák rejtelmesen suttogtak felettük. Kis idő múlva azonban halkan megszólalt a leány hangja.

— Gilbert!

— Joe?

— Bocsásson meg. Az előbb azt mondtam, nem ért a szerelemhez. Visszavonom . . .

ugy a tanári testület, valamint a hallgatóság testületileg koszorút helyezett drága halottaik síremlékére.

Iskolaszéki választás. Folyó év október havával a róm. kath. iskolaszék megbízatása lejárt. A rendszabályok értelmében kilép az iskolaszékből kilenc tag, kiknek helye választás utján töltendő be. A kilépett tagok újra választhatók. Választásra jogosult városunkban állandóan lakó minden oly róm. kat. vallású férfi, ki a múlt 1902-ik évi iskolai adóját a választást megelőző napig az egyházi pénztárba befizette. — A választás idejéül f. évi november hó 15. napja tüzetett ki, mely napon a zárt szavazólapok délelőtt 9—12, s délután 3—5 óra közötti időben adhatók be a vargautcai fiúiskola jobboldali földszinti tantermében. Felhivatnak tehát városunk róm. kat. polgárai, hogy a választásra kitűzött napig hátralékos iskolai adójukat befizetni, s a választáson minél nagyobb számmal részt venni szíveskedjenek. Az iskolaszék elnöksége.

A színházi előadások kezdete.

(Mikor kezdődjenek az előadások?)

Valami szerencsétlen ideából kifolyólag a debreczeni színházi bizottság legutóbbi ülésén felmerült az a kérdés, hogy mikor kezdődjenek a színházi előadások este 7, avagy 1/2 8 órakor.

Erre vonatkozólag érdemben nem tárgyoltak, hanem hogy mennyire igazunk volt, mikor amellet kardoskodtunk, hogy az előadások továbbra is fél 8 órakor kezdődjenek, igazolja az alábbi beadvány, melyet több színházi bizottsági tag a városi tanácsához a mai napon benyújtott:

Tekintetes Tanács!

A színházi bizottság 1903. október 30-án tartott ülésén néhány püspökladányi lakos kívánságára azon határozatot hozta, hogy a színházi előadások — nem mint most fél 8-kor, — hanem 7 órakor kezdődjenek.

Az október 30-iki ülés napirendje a meghívókön közölve lett velünk. A tárgyszorozatból is nyilvánvaló, hogy az előadások kezdetének megváltoztatása nem volt napirenden. Ezen kérdést tehát a bizottság nem is tárgyalhatta, — annál kevésbé hozhatott határozatot. Csakis azon esetben tűzhetne volna napirendre, ha az ülésen a bizottság többsége távol volt és így megfosztott attól, hogy e fontos kérdésben véleményt nyilvánítson és szavazzon. Mert a napirendre tűzött kérdések tekintetében a távollevő tag is nyilvánít véleményt — még pedig azt, hogy belenyugszik a távollétében hozandó határozatba. Miután ezek szerint a bizottság ezen határozata nem volt törvényes és szabályos, tisztelettel kérjük ezen kérdést szabályszerű elbírálás és határozat hozatal céljából a színházi bizottságnak visszaadni.

Mindenesetre kötelességünknek tartjuk a bizottság többségének és így magának a bizottság álláspontját — miután ennek formászerinti kifejezésétől megfosztattunk — e helyütt kifejezni.

Mi a püspökladányiak kívánságát teljesíthetőnek nem tartjuk és a színházi előadások kezdetének időpontját meg nem változtatjuk. Természetesen mi is örömmel és szívesen látjuk, ha Debreczen szomszédságában fekvő városok lakosai minél többen és gyakrabban látogatják színházunkat, de az is természetes, hogy azért azon egyes vidéki színházlátogatók még nem követelhetik, hogy az ő kedvükért és kényelmükért (?) a debreczeni színház ne a debreczeni

közönség igényeihez, hanem a püspökladányi vagy éppen ilyen czímen a bősörményi és nánási lakosok kívánságához alkalmazkodjék. Valamint hogy bizonyára nagyot néznének a mi szomszédaink, ha néhány debreczeni polgárnak szintén eszébe jutna kérényyezni, hogy Püspökladány, Szoboszló stb. intézményeik berendezésében alkalmazkodjanak a debreczenieknek kényelmes vasuti menetrendhez! Egyébként a püspökladányiak a jelenlegi menetrend szerint a legkényelmesebben látogathatják a fél 8-kor kezdődő előadásokat. A gyorsvonat fél 7-kor érkezik Debreczenbe és így egy óra hosszat vacsorázhatnak. A személy vonat Debreczenből fél 11-kor indul, tehát tekintve, hogy a legtöbb darab, különösen a felvonások közömrövidítésével, 10 óra előtt vagy 10 órakor véget ér — igen kényelmesen elutazhatnak. A Bősörmény, Ujfehértó, Derecske, Érmihályfalva, B.-Ujváros-felé lakó szomszédaink bizony nagyon örvendenének, ha a színház látogatására olyan összeköttetésük lenne, mint a püspökladányi vonalon lakóknak!

A püspökladányiaknak tehát nemcsak joguk nincs a 7 órai kezdetet kívánni, de okuk és szükségük sincs arra. És miután csakis az ő kívánságukra hozott azon szabályellenes határozat, természetes, hogy mint egészen fölösleges sem maradhat meg. A debreczeni közönségre pedig kiáltó sérelem ezen szándékolt változtatás.

Hiszen éppen a debreczeni közönség jogos sürgetéseire, indokolt és érthető kívánságára határozta el magát a bizottság 2 éve, hogy az előadások ne az osztrák mintára szabott régi szokás szerint 7 órakor, hanem fél 8-kor kezdessenek. Örömmel és általános meglepődéssel fogadta a közönség ezen rendelkezést. És ez természetes is. Mert eltekintve egyes gazdag családoktól, — kiknek nemcsak módjuk, de idejük is van előadás előtt bő uzsonnákat fogyasztani, előadás után pedig vendéglőkben is szórakozni, a nagy közönség minden társadalmi osztályának igényeit kielégíti a fél 8 órai kezdés — sőt csakis ez felel meg azoknak.

A birák a délutáni ülések és egyéb elfoglaltságuk után csakis úgy látogathatják a színházat, ha előbb megvacsoráznak, a mi 7 óráig meg nem történhetik. Éppen így vannak a többi hivatalnokok, a kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak, az iparosok és ezek alkalmazottai, kiknek mulhatlan szükségük van arra a félórára, hogy az ő fillérjeikből is subventionált színház által nyújtott szórakozásban részesülhessenek. Ezen joguktól őket egyesek fölös kényelméért megfosztani nem lehet.

Közgazdasági tekintetek is azt javasolják hogy a nagyközönségnek ne adassék alkalom fölösleges költségekre. Már pedig köztudomású, hogy az utánzási vágy olyanokat is ösztökél a színház utáni vendéglői étkezésekre és szórakozásokra, a kik azt nem tehetik és ekként adósságokba verik magukat. De közegészségi szempontból is óhajtandó, hogy a vacsorázás ne késő este, hanem 7 órakor történjék. A színház szempontjából meg éppen nagyon is kívánatos, hogy a közönség vacsora utáni nyugodt, derűs kedéllyel nézhesse az előadásokat nem pedig éhesen, izgatottan és türelmetlenül várva az előadás végét.

A 7 órai kezdés teljesen élvezhetetlenné tenné az első felvonásokat, mert a közönség legnagyobb része a legjobb igyekezet mellett is csak későn érkezhethetnek.

Midőn még arra is reámutatunk, hogy mindenütt — ha nem is egyszerre, de fokozatosan szakítanak — a rég idejét mult rendszerrel és 7 óra helyett fél 8-ra meg 8 órára helyezik az előadások kezdetét kü-

lönösen is hangsúlyozni kívánjuk, hogy a folyó színházi évben semmiesetre sem történhetik meg ezen változtatás, mert a bérleti szerződések a berlők és igazgató között azon köztudomású feltétel mellett jöttek létre, hogy az előadások fél 8-kor kezdődnek és így most ez egyoldalulag meg nem változtatható.

Teljes tisztelettel:

Szentkirályi Tivadar, Tóth István.
Dr. Nagy Zsigmond, Dr. Gulyás István.
Dr. Fejér Ferencz, Márk Endre.
Nemes Kálmán, Boczkó Sámuel.

NAPI HIREK.

Betörés egy főutcai üzletbe.

Az elmúlt éjjel eddig még ösmeretlen tettes betörést követett el a város legélénkebb forgalmu helyén, a főutca és Szentanna utca sarkán levő Tóth Kálmán tulajdonát képező üzletben. A betörő a főutca 46 sz. háznak a Szentanna utca felőli udvarán lopózkodott be s alkulescsal kinyitotta a bolt udvarra nyíló ajtaját, s feltörte az irodában levő pénztár asztalt, onnan pénzt, bélyeget s arany-neműeket vitt el, úgy hogy a kár közel háromezer koronára tehető. Tóth Kálmán még reggel feljelentést tett az ösmeretlen betörő ellen a rendőrségen, mely a betörés ügyében megindította a nyomozást, de még eddig eredmény nélkül.

A honvédszártisztek Hubertus estélye.

A debreczen 2. honvédszárezred tisztikara ma este az „Angol-Királynő” éttermében Hubertus estélyt rendez.

Hárfaművész a debreczeni színházban.

Gróf Zichy Geza, a vasárnap nála járt küldöttségnek megígérte, hogy a budapesti operából egy kiváló hárfa művészt hoz le a december 3-iki hangversenyre. Sokak előtt ismeretlen, a régi romantikus idők e kedves hangszerében lesz tehát alkalma gyönyörködni a debreczeni közönségnek.

Sertésvész H.-Böszörményben.

Nagyon közéről érdekel bennünket az a vészír, melyet H. Böszörményből kaptunk s a melynek hatását meg fogjuk érezni mi Debreczeniek is, tekintettel arra a jelentős állatforgalmi összeköttetésre, mely Debreczen és H. Böszörmény közt fenáll. A szolgabíróság már el is rendelte H. Böszörmény sertésállományának zár alá helyezését.

Halott művészek emléke.

A fővárosi lapokban olvassuk, hogy a fővárosi elhunyt művészeinek sirjánál milyen szép és meghatározó módon rótták le kegyeletét az újabb színész generáció. És gondolkodunk, elmélkedünk. Valamikor Debreczenben is felzendült a dal a temetőben úgy halottak napján s a színtársulatok tagjai meglátogatták az elhunyt debreczeni színész-históriákat Száki bácsi, a két Boránd, Sajo Endre, Blaha Lujzának, a nemzet esalogánya férjének Debreczenben domboruló sirját, Foltényiné nyugróhelyét stb. Az idén szaporodott a színészirok száma a Püspöki Imre bácsiéval, aki 30 esztendőn keresztül játszott Debreczennek. Mindezen siroknál azonban nagy némaság uralkodott az idén. Ha egyiken másikon hozzátartozóik gyújtottak is világot az emlékezetnek, bizony színészeink nem csak testületileg, de egyáltalán sehogysé emlékeztek meg a régiokról, úgy gondolkodom, mint a modern apostol: Gorkij, hogy az élőknek szeressük s ne a holtakat. Hja! változnak az idők, változnak az emberek, a néhez életküzdelmek és a kegyelet pedig nem egy anyaméhben fogantak.

dott a színészirok száma a Püspöki Imre bácsiéval, aki 30 esztendőn keresztül játszott Debreczennek. Mindezen siroknál azonban nagy némaság uralkodott az idén. Ha egyiken másikon hozzátartozóik gyújtottak is világot az emlékezetnek, bizony színészeink nem csak testületileg, de egyáltalán sehogysé emlékeztek meg a régiokról, úgy gondolkodom, mint a modern apostol: Gorkij, hogy az élőknek szeressük s ne a holtakat. Hja! változnak az idők, változnak az emberek, a néhez életküzdelmek és a kegyelet pedig nem egy anyaméhben fogantak.

Meglőtte a tolvajt.

Tisza-Lökről jelentik a csendőrségnek: Idősebb Kozek Miklós ottani lakos gazdasági udvarára az elmúlt éjjelek egyikén rablók törtek be s a dísznő ölből 4 sertést akartak elhajtani. Mind a négyet kihajtották az udvarra s kettőt már fel is tettek a szekérre, mikor Kozek észrevette a tolvajlást s revolveréből utána lőtt a rablóknak. Az egyik rabló a kettő közül épen a szekér mellett foglaltoskodott, ezt találta a lövés s össze is esett. A másik ekkor közbe vágott a lovaknak s elhajatott. A bizonyára erősen megsérült ember is összeszedte magát felugrott s elszaladt, csupán véryomokat hagyva hátra. A csendőrség keresi a rablás tetteseit.

Szélhámos tiszthelyettes.

Varasd-Topliczán letartóztatott a csendőrség egy egyént, ki hadnagyi egyenruhában sok szélhámoságot követett el. A letartóztatott azonos Farkas Dezső 19. gyalogezredbeli hadapróddal, ki ezredétől elszökött. Farkast átadták a varasdi katonai parancsnokságnak.

A szalkai mandátumot megsemmisítették.

Hetekig tárgyalta a Kuria az utolsó vitás mandátum ügyét s mondott ítéletet, mely orsai szenzációt kelt. A kir. Kuria II. választási tanácsában Kelemen Mór elnök delben hirdette ki a Kuria határozatát a Jakabffy István szalkai mandátuma ellen beadott petíció dolgában. A Kuria ítélete nemcsak érvénytelennek jelentette ki a képviselő választást, hanem a kisebbségben maradt elenjelöltet, Konkoly-Thege Sándort megválasztott képviselőnek jelentette ki, ami ezáltal legelőször történt a kuriai bíráskodás életbelépése óta. A Kuria ezenfelül egy sereg választó cselekvő és szenvedő választóképeségét egy évre felfüggesztette. Az ítéletnek az szolgált alapjául, hogy a Jakabffy választói közül 96 részint vesztegetes, részint etetés- itatás következtében szavazott Jakabffira. Igaz ugyan, hogy Konkoly-Thege szavazataiból is levont a Kuria 38 at, a végeredmény mégis Konkoly-Thege javára ütött ki. — A Kuria számítása a következőképpen alakult: A választáskor Jakabffy István összesen 1296 szavazatot kapott, míg Konkoly-Thegére 1249 voks esett. A Jakabffyra esett szavazatok közül a Kuria 96 ot, mint fertőzöttet levont, maradt tehát 1200. Viszont Konkoly-Thege szavazataiból is fertőzöttnek talált a kuria 38-at, maradt tehát 1211 érvényes szavazat. A végeredmény tehát úgy alakul hogy Konkoly-Thege Sándor tizenegy szöbbséget kapott. A határozatról a kuria úgy értesíti. A megállapított költségek Jakabffy terhére mintegy 20.000 koronára rugnak.

Jubileum.

Schenk Kálmán, a Triesti általános biztosító társaság cégvezetője, folyó hó 1. tölti be az intézetnél hosszú buzgó és sikeres munkálkodásának hőszenötődik évét, bár a biztosítás terén már ennél is hosszabb idő óta működik. Schenk Kálmán, mint előkező, köztisztviselőben álló debreczeni család gyermeke, a debreczeni kollegium elvégzése után a közgazdasági pályára lépett s előbb a Tisza biztosító társaságnál, majd a North British and Mercantile londoni társaság képviselőténél tanulmányozta a biztosítási intézményt s onnan lépett át 1878. november hó 1-ével a Generalihoz, melynek hamarosan levelezője, majd a budapesti főügynökség főnöke, s később cégvezetője lett, s mint ilyen, kedvelt és tisztelt tagja a fővárosi előkező társadalmi.

Ezer gyermek gyilkosa.

Borzasztó dolgot lepleztek le a napokban Taratinoban, Oroszországban. Letartóztatott egy Murakina nevű parasztasszonyt, ki a gondjára bízott gyermekeket meggyilkolta. Évek óta foglalkozott azzal, hogy csecsemőket fogadott el gondozásra és ellátásra s ezalatt az idő alatt ezer gyermeket emésztett el. A gyermekek nagyobb része amolyan névtelen, törvénytelen kis páriája volt a világnak. A holttesteket aztán elégette, hogy tettenek nyoma ne maradjon. A rendőrség most felbujtóit kutatja.

Katonai kinevezések.

Ő felsége Keil Hermann 7-ik huszárezredbeli vezérkari és Csathó Andor 16-ik huszárezredbeli hadnagyot a tényleges állományba, Toll Lajos katonai élelmezési gondnokot Rveszorból Nyiregyházára helyezte át. A király Kratkay Zima 39-ik ezredbeli II. osztályu századost I. osztályuvá nevezte ki. Ugyanezen ezrednél (a 82-ik ezredtől áthelyezve) II. osztályu százados lett Rozek Bronislav, főhadnagy lett Miklósi Sándor, hadnagyok lettek Andrea Pompejus, Simmet András. Hadnagy lett a 7-ik huszárezrednél Szkenderovich Tamás hadapród-tiszthelyettes.

Egy régi debreczeni óra.

Andrássy Dénes gróf. egy rendkívül érdekes műtárgykból álló gyűjteményt adományozott a kassai múzeumnak, melyek közt első helyet foglal el egy régi debreczeni óra, melyet néhai való Bauer József az első debreczeni órásmester készített s mely hazai órásipar egyik legrégebb alkotása.

Költözködés.

Mint valami mozgó házak, úgy járnak be az utcákat a nagy butorszállító kocsik. A gazdaszony minden féltett kincse rajta van e ringó kocsikon s a törekeny tükröt csakugy kiteszik a szállítás veszedelmeinek, mint a törhetetlen pénzes kasszát. — A család elhagyja régi lakását melynek kellemetlenségeit már megszokta, hogy felcserélje új lakással, melynek kellemetlenségeit csak azután ismeri meg. — Az utcán pedig nagy a sürgős forgás. A család tagjai körülállják a nagy kocsit, nehogy valami apró-cseprő holmi idegen kézbe vándoroljon. — Lent ácsorognak az utcán apró zsurok nagy alakjai is, akik merengve nézik a piüss-foteleket, melyben minden páratlan szerdat átaludtak. Azután a zsurkisasszony nagy tolett-tükrére vetnek egy-egy rajongó pillantást, míg a kocsi ajtaja hirtelen be nem zárul a melázó ifju előtt. Az ábrándozásnak nem kedvez a költözködés sem.

A polgármester és a tanács felfüggesztése.

A „Magyarország“, ma reggel megjelent számában „Debreczen K h u e n e l l e n“ cz. közleményt hoz, melyben megírja, hogy Puky Gyula főispán nem hajtotta végre Héderváry ama utasítását, melyben elrendeli, hogy a polgármestert és a városi tanácsot függeszse fel, mert nem teljesítették az önkéntes adóbefizetésre vonatkozó rendelkezéseit.

Igazságérzetem a felmerült alaptalan hirtelenségekkel szemben kötelességemé teszi annak a kijelentését, hogy a „Magyarország“ eme hírének nem én küldöttem be nevezett szerkesztőségnek és hogy a „Magyarország“-gal évek óta semmiféle összeköttetésben nem állok, nevezett lapot nem én tudósítom.

Debreczen, 903. nov. 3.

Loránt (Lőw) József
hirlapíró.

Pályázat hivatali szolgálai állásra.

A debreczeni kir. pénzügyigazgatóság-nál egy évi 500 korona fizetés, 140 korona lakbér és 60 korona ruhailletményvel javadalmazott hivatali szolgálai állás üresedett meg. Pályázatok a pénzügyigazgatósághoz december 31-ig nyújtandók be.

Bocskay szobra H. Böszörményben.

A hajduság szobrot állít Bocskay Istvánnak, az ő nagy vezérének. H. Böszörmény város a napokban tartott képviselői közgyűlésén elhatározta, hogy a maga erejéből felállítja a város piacán Bocskay István fejedelem szobrát. A szobor költségei körülbelül 40 ezer koronát fognak kitenni.

Nyilvános nyugtázás.

Az 1903. okt. hó 31-én tartott Protestáns estélyen felülfizettek: Kiss Áron 2 korona, Balogh Ferencz 2 kor., Márk Endre 2 kor., Kallós Lajosné 1 kor. özv. Márk Pálné 2 kor., Dr. Pótor Sándor 2 kor., Erdődy Lila 1 kor., Kiss József 1 kor., N. N. 1 kor 50 fillér, Hajdu Jánosné 3 kor. 50 fillér. Nem anyagi javakért dolgozunk, magasztos eszme: a kálvinista öntudat erősítésére kész szívvel aldozzuk fel minden erőnket, minden tehetségünket, mégis jól esik látnunk a nemes, vallásos szívek eme megnyilatkozását, jól esik látnunk, hogy a nagy közönség is szellemi és anyagi erejével egyesülten segédkezik az Istennek amaz országát építgetni, melyben a Krisztus és egyedül a Krisztus lesz minden mindenkben.

Az Isten áldja érte mindnyájokat! A Hittanszaki Önképző Társulat nevében Harsányi Pál senior elnök.

A gazdasági egyesület közgyűlése.

A debreczeni gazdasági egyesület november 8-án délelőtt tíz órakor a város háza kistanácsstermében közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyai: Gyümölcs telep létesítése. Steinfeld Mihály ötezer koronás alapítványát, a melyet lótenyésztési jutalomdíjakra adományozott, özvegye befizette. Rendelkezés az alapítvány felett.

Olvasóink figyelmébe

ajánljuk, hogy színhagyott, avagy pecsétes, elpiszkolódott ruháikat olcsó árak mellett Koncez Józsefnél festessék és tisztíttassák. Főútlelet Batthányi-u. 2. sz. a. Műhely Vár-u 7 sz. zenede során.

Igyanak

Avasujfalusi Oroszlán természetes égvényes savanyu gyógyvizet, üvegenként 12 fill. Kapható kizárólag a Schwarcz-féle dohánytözsében. Piacz u. 29.

Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!

Ez a jelszava Jurisics Péter pakrácsi gyógyyszerésznek. kinek híres Pakrácsi cseppei csodaszéri gyógyhatása miatt a világ minden részében kitűnő hírnévre tettek szert. A Pakrácsi cseppek csodaszéri hatását érdekesen beszéli el az öreg Vidmarics Péter. mint a lapunk hirdetései között található képen látható. Melegen ajánljuk t. olvasóink figyelmébe Jurisics Péter gyógyszerész hirdetését, mert a Pakrácsi cseppek oly szer, melynek egyetlen házban sem szabad hiányozni és válják általánossá a jelszó: Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!

Osztálysorjegyek

iránt érdeklődőket különösen figyelmeztetjük a Nemzeti Pénzváltó-Részvénytársaság mai hirdetésére.

Dr. Boldisár Kálmán

Rákóczi-iról és a kuruczokról írott könyve lapunk kiadóhivatalában 30 fillérért kapható. Kapható lapunk összes kihordóinál, a tözsdékben és könyvkereskedésekben.

Popper Dávidné

okleveles szülésznő lakása Debreczen, Hatvan utca 31 sz. az udvarban.

IRODALOM.

Az új verskötet. Vidor Marci, az országzerte ismert jeles költő. kinek három évvel ezelőtt megjelent „Forró Éjszakák“ című verskötete méltó feltűnést keltett, az ideai karácsonyi könyvpiacon megjelenteti újabb verseit „Egy Asszony“ cím alatt. A könyv az „Atheum“ kiállításában Margitay Tihámér művészi kiviteli címlaprajzával fog megjelenni és következő ciklusokat fogja tartalmazni: Egy asszony, Sineira, Jézus az utcán, A masamodleány, Rákóczy versek és Junomimata.

Ajánljuk ezt az érdekes kötetet az irodalomkedvelő közönség figyelmébe. Előfizetéseket elfogad Hajós Géza Debreczen Piacz-u. 28. és a szerző Ungvárott.

SZÍNHÁZ.**Műsor:**

Kedd: Fifin (B. bérlet.)
Szerda: Minta férj (C. bérlet.)
Csütörtök: Fifin (A bérlet.)
Péntek: Serge Panine (B. bérlet.)
Szombat: Fifin (C. bérlet.)
Vasárnap d. u. Madarász, este Herberlin papa.

Toldy Miklós. Tegnap este Szigeti József régi hazafias érzésektől áthatott, régi dicsőségről szóló történelmi színműve Toldy Miklós került színre gyér számú közönség előtt, gondosan rendezett jó előadásban. A czímszerepben Klenovics György ama nemesebb művészi törekvéseket juttatta érvényre, melyek az ő működését jellemzik s hatásos volt Arday Ida magyarosan méltóságjeljes nagyszónya. Csiky László egyik legjobb alakítása a gögös Toldy György, kedves Menszáros Margit, eredeti Sebestyén Géza öreg Benczeje s általában jók a többi szereplők is.

A Mintaférj. Holnap este egy pompás bohózat kerül színre színházunkban, a mely a fővárosban is nagy sikereket aratott. A darabban részt vesz a vigjátéki személyzet s zine java,

Farkas Imre első színházi sikere. Farkas Imre, városunk szülötte, a debreczeniek jó ismerőse aki legutóbb „Volt egyszer egy lány“ cz. verskötetének bájos egyszerűségével keltett feltűnést, elért már első színházi sikeréhez is. A kolozsvári Nemzeti színház kezdte meg ezt a fehér estét, ahol hétfőn este mutatták be „Jön az idevité“ című egyfelvonásos verses dramolettjét. A darab Jézus korában játszik, cselekménye erős szenvedélyvel van megszerkesztve, verselése gyönyörű s általában fényes drámaírói tehetség nyilatkozik meg benne. Igen nagy sikere volt, tele ház rézte végig s mély hatással volt közönségre. Az előadáson a szerző is jelen volt. akit számtalanszor lámpák elé hívtak s remek babérkoszorúval leptek meg. A főszerepeket Tóvölgyi Margit és Somlyai látták el nagy gonddal s drámai erővel. Az ovációból nekik is kijutott.

Táviratok.**Az új minisztérium eskütétele.**

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Budapest, nov. 3.

Bécsből jelentik, hogy a Tisza kabinet tagjai ma reggel érkeztek oda, s délelőtt 10 órakor esküdtek fel nagy ünnepekkel mellett,

Tíz órára mindannyian megjelentek a Burgban, hova ragyogó diszmagyar ruhában vonultak fel.

Tíz órakor vette kezdetét az ünnepélyes esküvétel, melyet Tisza István gróf az új miniszterelnök kezdetét meg Széchényi Gyula gróf és Pósz Sándor igazságügyi miniszter interveniálása mellett.

Utánna felesküdtek a többi miniszterek is Lukács László és Pósz Sándor miniszterek kivételével, akik miatt a régi kabinet tagjai annak idején már esküt tettek.

Berzeviczy Albert, Hieromnyi Károly, Tallián Béla, Nyiri Sándor és Cseh Ervin új miniszterek esküvételével mellett Széchényi Gyula gróf és Tisza István gróf funkcionáltak.

Ezután Tisza István gróf a valóságos belső titkos tanácsosi esküt tette le Goluchovszky és Traun osztrák miniszterek intervenciója mellett.

Ezután az új kabinet bemutatkozott ő felségének, aki rövid cerclet tartott, barátságos hangon elbeszélgetve új minisztereivel.

A Burg körül nagy néptömeg nézte meg a miniszterek fel — és elvonulását.

Összeégett kis leány.

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Paks, nov. 3.

Mindszentek estéjén a temető kivilágításánál egyik siron a koszoruk tüzet fogtak az égő gyertyáktól s lángborultak. A sir körül bámész-kodó Bengé Mariska 6 éves kis leányka ruhája e közben szintén meggyuladt s mire eloltották rajta a tüzet, meghalt. A kedves uri gyermek halála nagy részvétet keltett.

Szobrot Dankó Pistának!

Irók, művészek, a magyar közélet kiválóságai, lelkes felhívást intéznek a magyar néphez: állítsunk szobrot Dankó Pistának! Nem szükséges, hogy emlékébe idézzük a közönségnek, ki volt Dankó Pista! Mindenki tudja, mindenki érzi, akinek kebelében magyar szív dobog. Ezért is leközzöljük a felhívást, hisszük, hogy nem hiába:

Béreczek havas ormán az ő dalát zugja a szél.

Pásztortüzek mellett az ő dalát sirja a tilinkó az alföldi szép nagy rónaságon.

Fakadó szerelmet az ő dalával nyit a szerelmes legény kedvese szívében.

Megtört szívek vérző sebére is az ő mélabus danája hull harmatos levélként.

Aldott legyen a haló porában is, a ki annyi gyönyörűséget szerzett nemzetének, hogy ez a gyönyörűség el nem mulik, míg róza terem az ágon, míg könny reszket a szemben! Méltó rája, hogy szobor hirdesse dicső emlékét.

Hegedűn pengette ki örök időkre szóló halhatatlanságát: hegedűs szobrot a nagy dalköltőnek! Álljon ott büvös-bájos dalainak glóriájának a mormoló Tisza partján, hol porladó szíve tovább álmódja zengő költészetét.

Kinek lelkét csak egyszer is megreszketette az ő lelkes dala: küldje be filléreit Dankó Pista hegedűs szobrára.

Budapest, 1908. október havában.

Apponyi Albert gróf, Wlassics Gyula, Baró Splényiné Blaha Luiza, Rákosi Jenő, Pálffy Ferencz, Szeged szab. kir. város főpolgármestere.

A felhívás aláírói közt a legjobb nevek olvashatók, mint Abrányi Emil, Bársony István, Benczur Gyula, Beöthy Zsolt, Bródy Sándor, Csajthay Ferencz, Endrődi Sándor, Envedi Lukács, Eötvös Károly, Feszty Árpád, Gárdonyi Géza, Géczy István, Gelléri Mór, Herczeg Ferencz, Herman Ottó, Hoek János, Dr. Kenedi Géza, Kinnach László, Kiss József, Konti József, Dr. Kovács Dénes, Kozma Andor, Krudi Gyula, Kulinyi Zsigmond, Lechner Ödön, Dr. Légrády Imre, Lotz Károly, Mikszáth Kálmán, Porzolt Kálmán, Rákosi Viktor, Rátkay László, Sas Ede, Dr. Schiller Zsigmond, Strobl Alajos, Szabolcska Mihály, Szatmári Mór, Szávay Gyula, Tóth Béla, Dr. Váradi Antal, Vaszary János, Vészi József, a Budapesti Napló főszerkesztője, Wolfner József, Zala György és sokan.

A szoborbizottság lelkes, fáradhatlan elnöke: Pósa Lajos, Dankó Pista legjobb barátja. Tagjai: Rákosi Jenő, Beöthy Zsolt, Feszty Árpád, Bezerédi Gyula.

Adományokat lapunk szerkesztősége is elfogad és rendeltetési helyére juttat.

A magyar bortermelés veszedelme.

— Olaszország a borvám-klauzula föntartásáért. —

Olaszország bortermelői, akik eddig legnagyobb fogyasztási piacuknak Ausztria-Magyarországot tekintették, nem tudnak megnyugodni abban, hogy a borvám-klauzula teljes megszüntetésével ezt a legfontosabb piacukat elveszítsék. A nagy gazdasági társulatok fáradhatatlanul agitálnak, hogy az olasz kormány esetleg más áldozatok árán is, megmentse nekik a magyar-osztrák borpiacon; de agitációjuk sikerének egy nagy akadályát látják abban, hogy Magyarország és Ausztria a turini egyezmény folytán nekik nyújtandó — vámkedvezményekben Franciaországot és Spanyolországot is köte-

lesek részesíteni. Bármint is áll a dolog, a magyar bortermelőknél folyton résen kell lenniök, hogy az olasz bor veszedelme újból a nyakunkba ne szakadjon. Hogy milyen nagy ez a veszedelem, azt jellemzik maguknak az olaszoknak következő adataik:

A múlt század utolsó tíz éve alatt az olasz borkivitel hatalmas lendületet vett és éppen a magyar-osztrák borklauzula tette lehetővé, hogy a kivitel orosz-ánrésze a monarkia piacán talált elhelyezést. 1890-ben az összes kivitel még csak 904.000 hektoliter, de ez a mennyiség fokozatosan emelkedik, amíg 1897-ben eléri a 2 millió 340 ezer hektoliter és ebben a nagyságban meg is marad 1898. és 99-ben is. A monarkia borszállatát 1890-ben még csak 17 ezer hektoliter, tehát az összes olasz kivitelnek alig 2 százaléka, — de 1882-ben már 630 ezer, 1890-ben 1 millió 300 ezer és 1898. és 99-ben alig csökken pár ezer méterházasával.

Természetes, hogy e számok alapján az olasz bortermelői a segítséget csakis abban látják, ha a klauzula, bármilyen alakban is, de továbbra is fennmarad és ha nem is várnak olyan bőséges esztendőket, mint amilyen az 1897—99. évek közötti időszak volt, megelégednének azzal, hogy csak egyáltalán nem tennék lehetetlenné számukra a monarkia borszállatát. Végre is az utolsó három esztendőt, amikor Magyarország-Ausztria behozatala rohamosan alábbszállott egész a félmillió hektoliterig, már erősen megszínylették, különösen azok a vidékek, amelyeknek egyetlen keresetforrása éppen a szőlőtermelés és az azzal összefüggő borkereskedelem. Milyen lesz a helyzet, ha még az a már amugy is erősen alábbszállott kivitele egészen megszűnik, mit remélhetnek a jövőtől, ha Magyarország Ausztria új tarifájában egyáltalán semmi kedvezményt se ad boraiknak?

Eppen azért az olasz bortermelői zöme ma is abba veti egyetlen reményességét, hogy az olasz kormány mégis sikerülni fog valami olyan módját a szerződés-kötésnek keresztülvinni, amely a monarkia piacát előlük még sem zárja el. Arról a reményeségről, hogy a kivitelük az 1897—98. évek nagyságát ériék el, már a legvérmesebbek is lemondottak, de azért mégis erősen bizakodnak abban, hogy a borklauzulának, még módosított formában való fenntartása is, lehetővé fogja tenni, hogy legalább azt a 600.000 mm. körüli mennyiséget, amelyet az utolsó években vittek ki, helyezhessék el továbbra is minálunk.

Az érdekelték a nehézséget nem is abban látják, mintha nem biznának benne, hogy az olasz kormány és monarkiaink között a megegyezés a borzáradek dolgában is létre ne jöhetne. Sokkal aggodalmasabbnak tartják Franciaországnak a borzáradekre vonatkozó értelmezését, mely szerint, ha a klauzula 1904. január 1-én tul is érvényben marad, kedvezményes kezelésre nemcsak az olasz, de az összes, legnagyobb kedvezményt élvező államok borai is igényt tarthatnak. Egyaránt félnek a francia, spanyol és görög borok versenyétől és éppen ezért egy olyan formulán törik a fejüket, amely a borszállatát a monarkia borszállatához való bevitelét továbbra is egyedül csak Olaszországnak biztosítaná.

Reményességüket Luzzati exminiszternek működéséhez kötik, a kit az olasz kormány a borkérdés tanulmányozásával bízott meg. Luzzati az olasz kormányhoz intézett memorandumában — az eddig kiszivárgott hírek szerint — elfogadja a monarkia borszállatát, hogy jövőre az olasz borszállat kontingentálta, a bor minőségét a szeszartalom egy bizonyos fokához köti és a behozatalt csakis házasítási célokra engedélyez. Sőt tovább megy és azt az

ajánlatot teszi, hogy 5. illetve az olasz kormány kiviszi Franciaországnál azt, hogy a klauzula eddig hangoztatott értelmezéséről és ezzel arról is lemond, hogy 1904. januártól kezdve borai részére szintén kedvezményes elbánást követeljen. Luzzati számításai szerint ezekkel az eredményekkel a monarkia borszállatát kivitelük az olasz kontingens mennyisége legalább 600.000 hektoliter fehér és 100.000 hektoliter vörös borszállatban állapíttassék meg és ennek a kontingentált borszállatát vámja ne legyen nagyobb 10-11 koronánál.

Nagy része azoknak, akik a Luzzati-féle indítványt elősmerik, erősen biznak hozzá, hogy ezen az alapon sikerülni fog a megegyezés a monarkia borszállatát és az olasz bortermelés, ha az eddigieknél kedvezőtlenebb helyzetbe is jut, de legalább létföltételei megmaradnak.

Ezzel szemben nekünk a magyar bortermelés létérdekében még a 700.000 hektoliteres kontingens ellen is tiltakoznunk kell, mert ez a behozatal ugyanannyi hazai borszállat el a piacát, s teljes értékével a magyar bortermelést károsítja meg.

Falb utolsó időjósaslása.

Tegnap jelent meg Berlinben Falb időjósó kalendáriuma az 1904. év első felére. A nemrég elhunyt tudós utolsó dolgozata ez, de a kalendárium, amely iránt világszerte oly nagy érdeklődés mutatkozott, nem fog megszűnni, mert az elhunyt legidősebb fia Falb Ottó, a ki a most megjelent naptáron is mint kiadó szerepel folytatni fogja ezt a művet. Falb Ottó az előszóban tudatja, hogy atyja már hat esztendő előtt beavatta őt az időjósás titkaiba és azóta mindig munkatársa volt a naptár előkészítésében. Meleg hangon emlékszik meg az apjáról, s azt mondja, hogy Falb Rudolf nem volt olyan augur, a ki saját jóslásán mosolygott volna, mert igazi meggyőződés vezette minden lépésében és bármiként gondolkodjanak is elméletéről, ezt az egyet mindenki készségesen elismerte.

Falb kalendáriuma szerint az 1904. évi kritikus napok száma igen jelentékeny. Ezek a napok a következők: Elsőrendű kritikus napok: Március 2., szeptember 9., október 9., március 31., február 1., augusztus 11., november 7., január 3., április 29., és július 31.

Másodrendű kritikus napok: December 7., június 13., május 29., december 22., április 15., május 15., március 17., november 23., szeptember 24., október 24., február 16., és augusztus 26.

Harmadrendű kritikus napok: Június 27., január 47., és július 27.

Az időjárás 1904 első felében a következő lesz: Január: Rendkívül enyhe időjárás, sok csapadék, folytonos esőzés. Február: Normális időjárás, sok eső. Csak a hónap elején és végén lesz száraz idő. Március: A hőmérséklet tizedikéig közepén aluli, attól fogva huszonekedikéig ingadozó, aztán a normális alá süllyed. A hónap elején és végén sok hó lesz. Március második napja lesz az esztendő legerősebb kritikus napja és ezen a napon igen erős havazás is lesz. Április: Száraz időjárás a hónap első felében közepén aluli, attól fogva ingadozó. Május: Az időjárás az első negyedben normális, aztán süllyed és attól fogva az egész hónapon keresztül a normális alatt marad és így nagyon hűvös lesz. Június: Az időjárás a hónap első felében normális, második felében a normális alá süllyed. Sok csapadék, különösen június 13-án, a mely másodrendű kritikus nap lesz.

CSARNOK.

Leányálmok.

Írta: **Horkay Elemér.** (18)

Eta mindjobban elpirult s anyjának utolsó szavaira zokogva mondta:

— Bocsáss meg édes anyácskám én, olyan ostoba vagyok!

— Nem vagy ostoba, mondta jóakaratu mosolylyal Tardosné, csak szerelmes vagy és halátlan. Azt hiszem, eddig nem tapasztaltad azt, hogy anyád valaha nem a te javadat akarja, amint most is azon fáradoztam, hogy boldoggá tegyelek.

Láttam, hogy szerelmes vagy Mérayba s miután az ily érzelmeknek oly makacs fejű teremteseknél, mint te vagy, más vége nem lehet, mint az esküvő, vagy az a bizonyos méreg üvegese, mely a leányos képzelgésben legalább is fontos, mint a szerelmes lovag, megharatóztam azzal a gondolatlaltal, hogy feltéve, a főhadnagy is szeret téged, Méraynét csinálod belőled.

Az azonban szintén természetes, hogy annyira már nem mehetek anyai engedékenységemben, hogy egy leánybránd megvalósítása végett kockákra tegyem jövődö boldogságodat s nem csekély anyagi áldozatok árán tán egy olyan érdemtelen embernek dobjalak oda, akire kár volna a kauzciót költeni.

Nem kerestem az alkalmat a Mérayval való találkozásra, de mondhatom, beillett tervembe, hogy a főhadnagy ma látogatott és akaratlanul is módot nyújtott arra, hogy gondolkodás modorát, egyéniségét és karakterét megismerjem, mi — a mennyire ezt az idő rövidsége megengedte — sikerült is.

— És... és — kérdezte zavarodottan Eta — mi a véleményed a főhadnagról?

Tardosné alig bírta elfojtani azt a mosolyt, mely leányának e kérdésénél ajkai körül játszódott, de azért hirtelen elkomolyodva, könnyedén mondta:

— No hát, komoly megfontolt, becsületes embernek látszik, azonban, hogy milyen férj lesz belőle, azt most még nem tudhatom, annyi azonban bizonyos, hogy aszszony legyen a talpán, a ki Mérayt nemcsak meghódítani, de megtartani is akarja!

Eta, ki eddig láthatólag mély gondolatokba elmerülve hallgatta édes anyja fejtegetéseit, az utolsó szavakra felfigyelt s szinte riadtan kérdezte:

— Hát csakugyan olyan csapodár lenne ez a Méray?

Tardosné csodálkozva nézett leányára.

— Csapodár? — mondta vontatott hangon. Talán nem.

Azonban, amennyire ezt én tapasztaltam, a főhadnagy azokból az emberekből való, ki talán képes mélyebb érzelmekre is, de azokra rá kell szoktatni, hogy a hűség, mely most nem tartozik jó tulajdonságai közé, erényévé váljék. De hát ez elvégre nem tartozik reád. Ha férjeddé lenne Méray, biztosítalak róla, hogy hűségében kétkedni nem volna okod.

— Most pedig — tette hozzá szelid jó akarral — ne beszéljünk erről a dolgról, mert ha valaki most meglesne, meghallana bennünket, bizonyára annak a gyanúnak tennők ki magunkat, hogy előre iszunk a medve bőrére. Te most Etuskám menj szépen sétálni s én addig majd gondolkodom a közeli időkben teendőkről.

(Folyt. köv.)

Budapesti árutőzsde.

A „Debreczen“ távirati tudósítása.

Nov. 3.

Készáru: ártartó.

Buza áprilisra	7.78 - 7.79
Rozs	6.67 - 6.68
Zab	5.57 - 5.58
Tengeri májusra	5.32 - 5.33

SZINLAP.

Ma, kedden, november hó 3 án, bérlet 29. szám „B“ másodsor:

Fifn.

Operette 3 felvonásban

Kezdeté fél 8-kor.

Holnap, szerdán, bérlet 30-ik szám „C“

Minta férj.

Bohózat.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utócai

Debreczen, kistemplom bazár.

Ujjonnan átalakított divatruház.

„Menyasszonyi KELENGYE.“

Vászon, Készfehérnemű.

„Külön szőnyeg osztály.“

Ágy- és Asztalterítők, Fűgönyök, Burtorszövetek, Cocus lábtörítők, Flaneltakarók, Lópokrócok.

Linoleum.

Olcsó, szabott árak!

Kérjük kirakatainkat megtekinteni.

Tasnádi óborok 8-tól 12
kiajezárig
piacz-utca 34. sz. pinczében eladók.A világhirűvé vált gyémánt
fekete

Bramer posztó kizárólag Boros Testvérek nődivat áruházában kaphatók. Divatos újdonságok megérkeztek. Olcsó árak. (2)

Megvételre kerestetik

egy 2-3 méter hosszú lehetőleg zöld posztóval bevont íróasztal és 2 íróasztal. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít.

Bőröndgyárba azonnali be-
lépésre tanuló
kerestetik. Értekeznetni lehet Piacz-u. 26. a
nagytrafik udvarán, a bőröndgyárban.

Táncztanfolyam.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy november hó 3-án kedden, a

Polgári táncziskolát

s 4-én szerdán az

Iparosok táncziskoláját

nyitom meg, melyre az érdekeltek figyelmét tisztelettel föl hívom.

A polgári colon estéi: kedd, csütörtök és szombat este 6 órától 8 ig; az iparos colon estéi: hétfő, szerda és péntek este 8 órától 10-ig. Minden vasárnap Kis-bál 7 órától 12-ig.

Beiratkozásokat a mai naptól eszközölök lakásomon vagy este a táncziskola helyiségében.

Maradtam tisztelettel

Schaf János, táncztanító.

Lakás és táncziskola: „KORONA“ tánczterem (Csapó-utca 17.)

Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!

Jurisics Miklós felszabadított a török járom alól és Jurisics Péter gyógyszerész Pakráczon megszabadít a betegségtől kitűnően ható szereit által.

A Jurisics-féle Pakrácz cseppek oly csodaszereit balzsam, melynek egy házban sem volna szabad hiányozni, mert a Jurisics-féle Pakrácz cseppek oly előnyvel bírnak, hogy minden baj ellen használhatók és mindig csodaszereit hatásosak van.

A Jurisics féle Pakrácz cseppek legbiztosabban gyógyítják a gyomorbajt és székrekedést, gyomorgörcsöt, rendetlen székürülést, étvágytalanságot, aranyeres bántalmakat és ezzel kapcsolatos fejfájást, gyomorégést, felbűffögést, sápkórt, szédülést és mindenféle gyomorkatarust, de a legényesebb sikerrel alkalmaztatik külsőleg is, nevezetesen daganatok, égési sebek, szaggyatás és köszvényes bántalmaknál, mert ahol semmiféle szer nem használt, ott a Jurisics-féle Pakrácz cseppek már rövid

VEDJECY

Jurisics Péter gyógyszerész Pakráczon

403 sz.

Árak használati utasítással, láda és postaköltséggel:

12 üveg kor. 5.— | 36 üveg kor. 12.40 | Minden 12 üv. után 1 üv. Pak-

24 " " .60 | 48 " " 16.— | rácz cseppek ráadásul ingyen

Köhögés, tüdőfájás, torokbaj, rekedtség, nehéz lélegzés, oldalnyílalás,

influenza és hurut ellen felülmulhatlan szer a Jurisics-féle Szla-

voniai Növénynedv. Ára 2 üv. kor. 3.40, 4 üv. 5.80, 6 üv. 8.20.

Hideglelés és láz ellen kitűnő szer a „Febri Fugo“, mely rendkívül

gyorsan és biztosan hat. Ára 2 üveg kor. 4.20, 4 üv. k. 7.— 6 üv. k. 10.

Szlavoniai növénynedvből és „Febri Fugo“-ból két üvegnél keve-

sebbet nem lehet rendelni. Ezek rendelésénél is egy üveg Pakrácz

cseppek ingyen kapunk.

Jelszavam: **Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!**

Főraktár Budapestben:

Török József gyógytárában Király-utca 12.

Vidmarics Péter magyarázza a Pakrácz cseppek csodaszereit hatását.

Telefon 323.

Rendes árak!

Finom munka!

HRABÉCZY ANTALruhafestő, vegyszeti tisztító s fehérnemű gőz-mosó és vasaló intézete
Debreczen, Széchenyi-utca 42. sz.

Telefon 323.

Megbízások 24
óra alatt is tel-
jesíthetők.Van szerencsém az **uri közönség** szív-s tudomására hozni, hogy a kor kivánalmainak megfelelő modern berendezéssel **fehérnemű gőz-mosó**
és vasaló intézetet

nyitottam, mely vállalatom hivatta van a legkényesebb igényeket is kielégíteni.

Igen fontosnak tartom a megemlítésre, hogy gőzmosodámban **a fehérneműt rontó minden művelet, mint chlórozás, kefével mosás stb. teljesen ki van zárva.**Szíves támogatást kérve, megjegyzem, hogy helybeli t. megbízóim részére **a fehérneműek elhozása és hazaszállítása végett gyűjtőkocsim díjtalanul áll rendelkezésre.**

Teljes tisztelettel

HRABÉCZY ANTAL.**HAJDU-**

megyében

eddig

8 főnyereményt

és

29 más nagyobb

nyereményt

fizettünk ki.

Bebizonyított tény, hogy a magyar királyi szab. osztálysorsjáték utján igen sokan jutottak jóléthez, sőt gyakran nagy vagyonhoz is; miáltal a magyar osztálysorsjegyek általános kedveltségnek örvendenek. Egyetlen más sorsjáték sem nyújt hasonlóan kedvező nyerési esélyeket oly nagy összegű nyereményekkel, mint a magyar osztálysorsjáték.

A következő osztálysorsjáték hat osztályában 110.000 sorsjegyből 55.000 darabot, tehát a felét körülbelül

14 1/2 millió korona készpénzzel sorsolják ki.

Főnyeremény esetleg egy millió korona, illetve: 600.000, 400.000, 200.000, 2 á 100.000, 90.000, 2 á 80.000, 70.000 stb. stb.

Első osztály huzásai már f. hó 19 és 20-án.

Az első osztályu eredeti sorsjegyek ára: egész kor. 12.—, fél 6.—, negyed 3.—és nyolcad 1 K. 50 F. Sorsjegyeket postautalvány-összegek ellenében vagy utánvétellel küldünk. Hivatalos nyeremény-jegyzékekkel pontosan szolgálunk. Játéktervet minden sorsjegy-küldeményhez mellékelünk.

NEMZETI PÉNZVÁLTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG Budapest, Gizella-tér 1. T. Sürgöny cím: „Nemzeti Pénzváltó Budapest.”**Intézetünk**abban a helyzetben van, hogy bármily nagy nyereményt — **még esedékesség előtt is** — a legszigorubb titoktartás mellett, **jutalékmentesen** fizet ki és ügyfeleinek minden irányban **a legmesszebb menő biztonságot** nyújtja.A legtöbb főnyereményt **nálunk**

vásárolt sorsjegyeken nyerték.

Az általam legpontosabban összeállított és tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

 SÓSBORSZESZ

mely már eddig is nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszer-táramban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 kr.

≡ Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek. ≡

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

Tóth Béla gyógyszer-tára és illatszerraktára
DEBRECZENBEN (Tisza palota.)

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostávi szemben.

